CONDIȚIILE ȘI PARTICULARITĂȚILE DE APLICARE A SANCȚIUNILOR CONTRAVENȚIONALE – SUSPENDAREA EXERCITĂRII DREPTULUI SPECIAL DE A CONDUCE VEHICULE ȘI PRIVAREA DE DREPTUL SPECIAL DE A CONDUCE VEHICULE[16]

CONDITIONS AND PARTICULARITIES OF THE APPLICATION OF CONTRAVENTIONAL SANCTIONS – SUSPENSION OF THE EXERCISE OF THE SPECIAL RIGHT TO DRIVE VEHICLES AND DEPRIVATION OF THE SPECIAL RIGHT TO DRIVE VEHICLES

Ianuș ERHAN
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0003-4110-8133
Email: ianuserhan@yahoo.com

Stanislav REABOI
Inspectoratului General al Poliției
Email: stanislav.reaboi@igp.gov.md

CZU: 342.924:343.346 **DOI:** https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.25

Abstract: *One of the coercive measures of the state for committing contraventions are also considered the contraventional sanctions which are applied depending on their character and degree of prejudice, the characteristics of the person and the mitigating and aggravating circumstances.*

The gradualness and conditions of their application are established by the provisions of the Contravention Code and have the role of repairing that attempt to the state of legality, as well as re-educating the perpetrator in order to exclude the commission of other violations in the future.

The most committed contraventions are those that threaten the safety of road traffic. As for the sanctions, some of them apply, in a special and dedicated way,

[16] Articolul a fost elaborat în cadrul subprogramului de cercetare *Consolidarea mecanismelor socio-economice și juridice de asigurare a bunăstării și securității cetățenilor*, realizat în LCȘ „Drept Public Comparat și E-guvernare”, ISCJS, USM

only to contraventions in the respective category, such as penalty points, suspension of the exercise of the special right to drive vehicles, deprivation of the special right to drive vehicles. Their impact is of particular importance because they have the role of guaranteeing compliance with the legislation by the given category of people (vehicle drivers), as well as a high level of road traffic safety.

***Keywords**: contravention, road safety, investigating officer, suspension of the exercise of the special right to drive vehicles, deprivation of the special right to drive vehicles.*

Rezumat: *Printre măsurile coercitive ale statului pentru săvârșirea contravențiilor se numără și sancțiunile contravenționale, care se aplică în funcție de caracterul și gradul de prejudiciere al acestora, de caracteristicile persoanei și de circumstanțele atenuante și agravante.*

Gradualitatea și condițiile aplicării lor sunt stabilite de prevederile Codului Contravențional și au rolul de a repara tentativa respectivă la starea de legalitate, precum și de a reeduca făptuitorul pentru a exclude săvârșirea altor încălcări în viitor.

Cele mai săvârșite contravenții sunt cele care amenință siguranța circulației rutiere. Cât privește sancțiunile, unele dintre acestea se aplică, în mod special și dedicat, doar contravențiilor din categoria respectivă, cum ar fi punctele de penalizare, suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule, privarea de dreptul special de a conduce vehicule. Impactul acestora este de o importanță deosebită, deoarece au rolul de a garanta respectarea legislației de către categoria dată de persoane (conducătorii de vehicule), precum și un nivel ridicat de siguranță a traficului rutier.

***Cuvinte-cheie:** contravenţie, siguranţa circulaţiei rutiere, agent constatator, suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule, privarea de dreptul special de a conduce vehicule*

Introducere

Încălcarea regulilor circulației rutiere poate îmbrăca forma unei contravenții sau, mai grav, a unei infracțiuni. Totodată, cele mai comise contravenții sunt cele ce atentează la siguranţa circulaţiei rutiere.

Răspunsul statului se exteriorizează prin sistemul de sancțiuni și pedepse aplicate pentru participanții la trafic, fie conducători de vehicule, fie pasageri, fie pietoni, care se fac vinovați de comiterea acestora.

Astfel, ce ţine de sancțiuni, unele dintre acestea se aplică, în mod special şi dedicat, doar contravenţiilor din categoria respectivă, cum ar fi punctele de penalizare, suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule, privarea de dreptul special de a conduce vehicule.

Impactul acestora este unul de importanță deosebită deoarece au rolul de a asigura respectarea legislației, în special, de către conducătorii de vehicule, cât şi de a garanta un nivel înalt al siguranței circulației rutiere.

În afară de faptul că sancțiunile și pedepsele au scopul de a reface ordinea de drept și starea de legalitate lezată, cât și de a responsabiliza persoanele ce se fac vinovate de comiterea acestora, au și rol de a descuraja un posibil comportament deviant în acest sens, având aspect preventiv și profilactic.

Conform datelor statistice prezentate de către BNS pe categorii de contravenții, 71,2% din totalul deciziilor de aplicare a sancțiunii contravenționale se referă la încălcările în domeniul circulației rutiere, acestea fiind în creștere cu 20,9% față de anul 2021 [1].

În cazul acestora au fost adoptate 473,8 mii de decizii de aplicare a sancțiunii. În majoritatea cazurilor au fost aplicate amenzi (461,6 mii de amenzi sau 97,4% din totalul de sancțiuni aplicate pentru această categorie de contravenții). De asemenea, au fost înregistrate 625 de cazuri de privare de anumite drepturi (dreptul special de a conduce vehicule).

După modificarea Codului contravențional la mijlocul anului trecut în legislația național a fost introdusă o nouă sancțiune contravențională – suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule.

Chiar dacă aceste sancțiuni se asemănă între ele și produc aproximativ aceleași efecte, și anume, pentru o anumită perioadă de timp determinată de legislație conducătorul de vehicule ce se face vinovat nu poate uza de dreptul său de a conduce vehicule, fie că ia fost suspendat, fie, că a fost privat de acesta.

Ce ține de autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională și să aplice sancțiunea privării de dreptul special de a conduce vehicule este instanța de judecată, iar pentru suspendarea dreptului special de a conduce vehicule decizia aparține agentului constatator (la nivelul conducătorilor din cadrul INSP al IGP).

Metodologie utilizată. La realizarea studiului dat au fost utilizate mai multe metode științifice, şi anume*:* ***metoda sistemică*** prin intermediul căreia este analizat conceptul și mecanismul de aplicare a sancțiunilor privării de dreptul special de a conduce vehicule și suspendării de dreptul special de a conduce vehicule; ***metoda empirică*** a fost aplicată pentru a observa principalele trăsături caracteristice ale sancțiunilor contravenționale cercetate; ***metoda comparativă*** a fost folosită pentru o analiză a competențelor deținute de instanța de judecată față de cele pe care le are agentul constatator; ***metoda logică*** include abordarea ar-

gumentelor şi propunerilor înaintate prin anumite demonstrații temeinice şi consecvente cu accent pe mecanismul de realizare al competențelor în cadrul procesului contravențional de către instanța de judecată și agentul constatator; ***metoda teleologică*** prin care s-a explicat conținutul celor mai importante prevederi din Codul contravențional și Codul de executare și alte acte normative prin determinarea scopului urmărit de actanți atunci când acestea au fost adoptate și puse în aplicare.

Rezultate și discuții. Conform Sistemului informațional automatizat de evidență a contravențiilor, a cauzelor contravenționale și a persoanelor care au săvârșit contravenții [2], au fost înregistrate următoarele date cu privire la sancțiunile ***privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule) și suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule.***

Pentru anul 2021, au fost privați de acest drept 731 de conducători de vehicule, în anul 2022 cifra a fost de 785, în anul 2023 au fost 653 de conducători de vehicule au fost privați, iar alții 641 au fost suspendați (începând cu 06.07.2023).

Suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule, precum și privarea de dreptul de a conduce vehicule nu pot fi aplicate persoanei cu dizabilități care folosește vehiculul ca unic mijloc de deplasare, cu excepția cazurilor în care aceasta l-a condus atribuindu-i cu bună știință un număr de înmatriculare fals ori l-a condus în stare de ebrietate produsă de alcool, de droguri și/sau de alte substanțe ce provoacă această stare și care au drept urmare dereglarea psihofuncțională a organismului, ori s-a eschivat de la examenul medical de constatare a stării de ebrietate, ori a părăsit locul accidentului rutier la care a fost participant [3].

Legislația contravențională mai prevede posibilitatea, conform art. 34 (amenda), alin. (5) că: „În cazul în care achitarea amenzii nu este posibilă din cauza lipsei ori a insuficienței bunurilor sau din cauza eschivării cu rea-voință a contravenientului de la achitarea acesteia, instanța de judecată poate înlocui suma neachitată a amenzii stabilite pentru contravențiile prevăzute la art. 228–245, toate contravențiile din domeniul circulației rutiere, cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an” [3].

Privarea de dreptul special de a conduce vehicule se aplică doar de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani pentru câteva contravenții din domeniul circulației rutiere (capitolul XIII) cu impact sporit și de o gravitate mai mare decât celelalte contravenții din categoria respectivă.

Astfel, art. 228 (încălcarea regulilor de exploatare a vehiculelor) la alin. 5) prevede „Exploatarea vehiculelor echipate cu dispozitive speciale de semnalizare luminoasă şi/sau sonoră fără autorizație, se sancționează cu amendă de la 42 la 72 de unități convenționale cu aplicarea a 5 puncte de penalizare ***sau cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an”***.

Următorul articol 230 (conducerea unui vehicul cu încălcarea regulilor de amplasare a numărului de înmatriculare sau conducerea unui vehicul fără un astfel de număr) la alin. (3) stabilește „Conducerea unui vehicul cu un număr de înmatriculare fals sau neatribuit acestuia de autoritatea competent” care „se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unităţi convenţionale ***cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de un an***”.

Articolul 233 (conducerea vehiculului cu depășirea limitelor de alcool admisibile) la alin. (1) indică „Conducerea autovehiculului de către o persoană care are o concentrație de alcool în sânge ce depășește 0,3 g/l sau de vapori de alcool în aerul expirat ce depășește 0,15 mg/l, dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 700 la 1000 de unități convenționale sau cu arest contravențional de la 10 la 15 zile, ***în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 3 ani***.” Aliniatul (2) al aceluiași articol determină „Predarea cu bună-știință a conducerii autovehiculului către o persoană care se află în starea menționată la alin. (1) se sancționează cu amendă de la 700 la 1000 de unități convenționale sau cu arest contravențional de la 10 la 15 zile, ***în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 3 ani***”.

Articolul 237 (încălcarea regulilor de traversare a liniei de cale ferată) la alin. (1) prevede „Traversarea de către conducătorul de vehicul a liniei de cale ferată în afara pasajului de nivel se sancţionează cu amendă de la 60 la 75 de unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 20 la 30 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de 15 zile, ***în toate cazurile cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de 6 luni***”. Aliniatul (2) al aceluiași articol stabilește „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de traversare a liniei de cale ferată prin pasajul de nivel se sancţionează cu amendă de la 60 la 75 unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 30 la 40 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de 15 zile, ***în toate cazurile cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de un***

an”. La rândul său, alin. (3) determină „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a dispoziţiilor alin. (1) şi (2), care a generat riscul producerii unui accident de circulaţie, se sancţionează cu amendă de la 75 la 90 de unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 40 la 60 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de 15 zile, ***în toate cazurile cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani***”.

Următorul articol 239 (nerespectarea regulilor de circulaţie în zonele rezidenţiale sau pietonale, la alin. (2) indică „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a dispoziţiilor alin.(1) care a generat o situaţie de accident de circulaţie sau care a împiedicat ori a intimidat circulaţia regulamentară a pietonilor sau a cicliştilor se sancţionează cu amendă de la 30 la 50 de unităţi convenţionale ***cu sau fără privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an”***.

Articolul 240 (nerespectarea indicatoarelor de semnalizare rutieră şi de acordare a priorităţii de trecere, a altor reguli de circulaţie rutieră) la alin. (3) „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a dispoziţiilor prevăzute la alin. (1)–(2) care a generat o situaţie de accident de circulaţie se sancţionează cu amendă de la 42 la 60 de unităţi convenţionale ***cu sau fără privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an***”.

Un alt articol 241 (neîndeplinirea indicației legale de oprire a vehiculului şi de acordare vehiculelor a priorităţii de trecere) la alin. (1) indică „Neîndeplinirea de către conducătorul de vehicul a indicaţiei legale dată de agentul de circulaţie de a opri vehiculul se sancţionează cu amendă de la 350 la 500 de unităţi convenţionale sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 40 la 60 de ore, ***în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 1 an”,*** *iar la alin.* (3) determină „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a dispoziţiilor prevăzute la alin.(1) şi (2) care a generat o situaţie de accident de circulaţie se sancţionează cu amendă de la 30 la 42 de unităţi convenţionale ***cu sau fără privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la un an la 3 ani***”.

Articolul 241[1] (încălcarea de către conducătorii de vehicule a regulilor de circulaţie rutieră prin comportament agresiv) în alin. (1) prevede „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a prevederilor Regulamentului circulației rutiere, săvârșită prin manifestarea de comportament agresiv, se sancţionează cu amendă de la 30 la 40 de unităţi convenţionale cu aplicarea a 5 puncte de penalizare sau cu muncă neremunera-

tă în folosul comunităţii pe o durată de la 20 la 40 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de la 3 la 15 zile, ***în toate cazurile cu sau fără privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an***". Aliniatul (2) al aceluiași articol determină că „Acţiunile specificate la alin. (1) săvârșite de un grup de persoane ori săvârșite repetat în cursul aceluiași an calendaristic de către o persoană sancţionată deja pentru această contravenţie sau care au generat riscul producerii unui accident de circulație se sancţionează cu amendă de la 40 la 60 de unităţi convenţionale cu aplicarea a 6 puncte de penalizare sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 40 la 60 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de la 15 la 30 de zile, ***în toate cazurile cu sau fără privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la un an la 2 ani***".

Ultimul articol din categoria celor ce stabilesc acestă sancțiune, art. 243 (părăsirea locului în care s-a produs accidentul rutier) indică la alin. (1) Părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art.242 alin.(1), dacă fapta nu constituie infracţiune, cu excepția accidentului rutier documentat prin procedura de constatare amiabilă a accidentului, prevăzută de Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de vehicule, se sancţionează cu amendă de la 40 la 50 de unităţi convenţionale ***sau cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la 1 an***, sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 20 la 40 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de la 7 la 10 zile". La rândul său, aliniatul (2) „Părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art.242 alin.(2), dacă fapta nu constituie infracţiune, cu excepția accidentului rutier documentat prin procedura de constatare amiabilă a accidentului, prevăzută de Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de vehicule, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unităţi convenţionale ***sau cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 1 la 2 ani***, sau cu muncă neremunerată în folosul comunităţii pe o durată de la 40 la 60 de ore, sau cu arest contravenţional pe un termen de la 10 la 15 zile" [3].

Ce ţine de competenţa de constatare a contravențiilor date aparține agenților constatatori din cadrul Poliție, în special, celor din cadrul Inspectoratului Național pentru Securitate Publică (INSP), subdiviziune specializată a Poliției care are competența de patrulare și dirijare rutiere.

Documentarea contravențiilor menționate supra este realizată de către agentul constatator din cadrul Poliției care ulterior va remite cauza contravențională instanței competente din punct de vedere teritorial. Deoarece agenții constatatori din cadrul INSP, din punct de vedere teritorial sunt organizați în următoarele subdiviziuni: Direcția patrulare „Centru" (cu sediul în mun. Chișinău); Direcția patrulare „Nord" (cu sediul în mun. Bălți) și Direcția patrulare „Sud" (cu sediul în or. Cimișlia) se vor aplica prevederile stabilite de art. 394, alin. 1^1 Cod contravențional care stabilește că „În cazul în care autoritatea competentă nu are subdiviziuni teritoriale, cauza contravențională se judecă de către instanța de judecată de la locul unde își are sediul autoritatea al cărei reprezentant este agentul constatator" [3].

Respectiv, pentru agenții constatatori din cadrul Direcția patrulare „Centru" instanța competentă va fi Judecătoria Chișinău, pentru cei din cadrul Direcției patrulare „Nord" Judecătoria Bălți, iar pentru cei de la Direcția patrulare „Sud" va fi Judecătoria Cimișlia.

Totodată, de cele mai multe ori, concomitent cu remiterea cauzei contravenționale spre examinare instanţei de judecată competente, conform art. 429, alin. (7) Cod contravențional „agentul constatator înaintează, în cel mult 3 zile, instanţei de judecată un demers cu privire la aplicarea măsurii de siguranţă privind suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculului".

Instanţa de judecată examinează, în cel mult 3 zile de la data depunerii, demersul agentului constatator cu privire la suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculului, cu emiterea unei încheieri care va conţine una dintre următoarele soluții:

a) admiterea demersului agentului constatator şi suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculului;

b) respingerea demersului agentului constatator şi repunerea în dreptul de a conduce vehicule/restituirea permisului de conducere titularului.

Conform art. 395 Cod contravențional instanța judecă cauzele contravenţionale în care agentul constatator propune aplicarea sancţiunii privarea de dreptul special cu adoptarea unei hotărâri de judecată. În cazul când persoana este sancționată cu privarea de dreptul special de a conduce mijloace de transport printr-o hotărâre de judecată definitive, conform art. 316 Cod de executare instanţa de judecată trimite hotărârea privind privarea de dreptul special şi dispoziţia de executare organului

de poliţie în a cărui rază teritorială îşi are domiciliul contravenientul [4].

Subdiviziunea de poliție responsabilă de executare va ridica permisul de conducere de la persoană cu ulterioara transmitere la Instituția Publică „Agenția Servicii Publice" care este responsabilă de repunerea în drept a persoanelor private de dreptul special de a conduce vehicule.

Conform art. 36, alin. (9) Cod contravențional „la expirarea termenului de privare sau de suspendare a dreptului de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept în modul stabilit de Guvern" [3].

Hotărârea Guvernului nr. 181 din 2022 prevede că „Instituția Publică Agenția Servicii Publice este autoritatea de resort în domeniul ce ține de organizarea și desfășurarea procesului de examinare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule, de documentarea cu permis de conducere, de evidența centralizată a acestor documente, a statutului și a deținătorilor acestora" [5].

În același context, Legea nr. 131 din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier a fost completată cu un articol nou, art. 21^1 „Redobândirea dreptului de conducere a mijlocului de transport". În mare parte, articolul dat se referă la domeniul dreptului penal (în cazul anulării dreptului de a conduce mijlocul de transport), dar alin. (3) stabilește că „organele care asigură executarea pedepsei penale sau a sancțiunii contravenționale de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport, în termen de până la 10 zile, remit autorității competente permisele de conducere ridicate pentru anularea acestora" [6].

După ce expiră perioada de privare stabilită, la repunerea în drept a persoanei se va ține cont de îndeplinirea pe deplin a cerințelor stabilite (de exemplu, a trecut sau nu programul probațional, rezultatele schimbării comportamentale) [7, p. 64].

La data de 06.07.2023 au intrat în vigoare modificările la Codul contravențional [8] ce instituie o nouă sancțiune, şi anume, ***suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule*** care constă în interzicerea temporară persoanei fizice de a conduce vehicule, inclusiv prin ridicarea permisului de conducere.

Astfel, instituirea acestei sancțiuni poate fi considerată a premieră fiind acordată posibilitate autorităţii competente, în cazul dat Poliţiei să aplice o sancţiune care limitează o persoană în drepturile sale.

Noua sancțiune instituită are un efect imediat şi numai este necesară remiterea/prezentarea cauzei contravenţionale/materialelor în instanța de judecată, proces îndelungat care rare ori se finaliza cu aplicarea sancțiunii de privare de dreptul special de a conduce vehicule [9, p. 52].

Cu toate acestea, examinând prevederile Codului contravențional, constatăm că sancțiunea suspendării exercitării dreptului special de a conduce autovehicule se aplică doar în trei cazuri:

- acumularea a 15 puncte de penalizare (art. 36 CC);
- depășirea limitei de viteză stabilite pe sectorul de drum (art. 236, al. (4), (5), (6), (7) CC);
- neacordarea de prioritate legală pietonilor sau cicliștilor, acțiune săvârșită repetat în cursul aceluiași an (art. 238 al. (3^1) CC [7, p. 65].

Argumentele care au fost înaintate pentru introducerea acestei sancțiuni contravenționale le deducem din nota informativă ce a însoțit proiectul de modificare care menționează că „Modificarea articolului 32 alin.(2) are drept scop instituirea unei noi sancțiuni contravenționale complementare, și anume „suspendarea exercitării dreptului special de a conduce mijloace de transport" pentru comiterea contravențiilor în domeniul circulației rutiere, în scopul responsabilizării conducătorilor auto, în special a celor care recidivează".

În prim plan, suspendarea exercitării dreptului special de conduce mijloace de transport are ca scop înlăturarea sursei de pericol sporit care atentează nu doar la siguranța traficului rutier, dar și asupra altor drepturi fundamentale ale persoanei. Totodată, comiterea unor contravenții pasibile în final de aplicarea sancțiunii complementare suspendarea exercitării dreptului special de a conduce mijloace de transport va contribui pe de o parte, la conștientizarea de către conducătorul auto a gravității faptei ilegale comise, precum și a consecințelor care survin, nu doar asupra victimei, dar și în privința sa.

Anterior majoritatea cauzelor contravenționale remise în instanțele judecătorești erau încetate/clasate, ca efect al intervenirii termenului general de prescripție a răspunderii contravenționale (un an) fie ca efect al expirării termenului de 6 luni de la data constatării contravenției pentru care au fost aplicate primele puncte de penalizare, deoarece această ultimă circumstanță face imposibilă aplicarea sancțiunii complementare de către instanța de judecată.

Astfel, până la modificările menționate, în cazul când agentul constatator ce documenta contravenția/contravențiile din domeniul siguranței rutiere stabilea ca și rezultat al aplicării punctelor de penalizare, conducătorul de vehicule, având la activ un anumit număr de puncte acumulat pentru comiterea contravențiilor anterioare, ajungea la 15 și mai multe puncte de penalizare, remitea instanței de judecată competente cauza

contravențională ca aceasta să aplică privarea de dreptul special de a conduce vehicule pe un termen de la șase luni până la un an.

Însă legea nu își atingea scopul scontat, și anume pedepsirea persoanelor vinovate din considerentele menționate supra.

Ce ține de punctele de penalizare art. 36 Cod contravențional determină că „În cazurile și în mărimea prevăzute de sancțiunile normelor contravenționale din capitolele XII și XIII ale cărții întâi, conducătorului vehiculului declarat vinovat de săvârșirea contravenției, odată cu aplicarea sancțiunii principale, i se aplică un număr de puncte de penalizare ca sancțiune complementară” [3].

Examinând contravențiile de la capitolul XII (contravențiile ce atentează la regimul din transporturi) determinăm că doar pentru 3 contravenții ca și sancțiune complementară se pot aplica sau nu punctele de penalizare.

Situația este diferită pentru contravențiilor cuprinse la capitolul XIII (contravențiile din domeniul circulației rutiere) unde din 26 de articole, pentru 29 de contravenții este stabilită aplicarea punctelor de penalizare.

Astfel, în afară de faptul că agentul constatator aplică sancțiunea de bază care de cele mai multe ori este amenda, va aplica suplimentar și puncte de penalizare, mărimea cărora în dependență de contravenția comisă variază de la 2-6 puncte.

Aceste puncte au rolul de a responsabiliza conducătorii de vehicule în vederea respectării regulilor circulației rutiere și de a duce evidența persoanelor care permanent comit contravenții din domeniul circulației rutiere, ca într-un final, în momentul când acumulează cel puțin 15 puncte de penalizare să fie sancționați suplimentar pentru comportament deviant continuu.

Punctele de penalizare se anulează la expirarea termenului de 6 luni de la data constatării contravenției pentru care au fost aplicate sau de la data aplicării, prin decizia agentului constatator rămasă definitivă, a suspendării exercitării dreptului special de a conduce vehicule, sau de la data privării, prin hotărâre judecătorească, de dreptul de a conduce vehicule.

Dacă aplicarea sancțiunii condiționează acumularea a 15 puncte de penalizare sau persoana comite o contravenție stabilită de art. 236 alin. (4)-(7) şi art. 238 alin. 3^1 Cod contravențional agentul constatator, după aplicarea sancțiunii principale sub formă de amendă și a punctelor de penalizare, propune suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule pe un termen de la 30 la 180 de zile, ca sancțiune complementară.

Astfel, suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule se aplică pe un termen de:

- 30 de zile – dacă persoana acumulează 15 puncte de penalizare;
- 60 de zile – dacă persoana acumulează, din nou, cel puțin 15 puncte de penalizare în următoarele 6 luni de la data expirării ultimei suspendări a exercitării dreptului special de a conduce vehicule;
- 180 de zile – dacă persoana acumulează, din nou, cel puțin 15 puncte de penalizare în următoarele 12 luni de la data expirării ultimei suspendări repetate.

În acest caz vedem că sancțiunea se aplică gradual, în dependență de recidiva persoanei, care nu a conștientizat graviditatea acțiunilor sale ilegale şi continuă să manifeste un comportament deviant şi ilegal prin comiterea, în special, a contravențiilor din domeniul circulației rutiere.

La nivelul Poliţiei mecanismul de aplicare al acestei sancțiuni a fost instituit prin Ordinul 216 din 30.06.2023 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind modul de aplicare a sancțiunii contravenționale complementare – suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule".

Sancțiunea dată se aplică de către șeful, șeful adjunct (responsabil de domeniul siguranței şi securităţii circulaţiei rutiere) și șefii subdiviziunilor teritoriale ale Inspectoratului Național de Securitate Publică al IGP (direcțiile de patrulare Nord, Centru şi Sud), pe un termen de la 30 la 180 de zile.

Procedura dedicată prevede, la fel, că în cazul în care, la expirarea termenului de 5 zile lucrătoare din momentul confirmării de recepționare a înștiințării remise prin aviz recomandat, contravenientul nu se prezintă la subdiviziunea de poliție pentru a preda permisul de conducere ca să fie ridicat pentru perioada vizată de suspendarea dreptului de a conduce, agentul constatator emite imediat Decizia de majorare a perioadei de suspendare a exercitării dreptului special de a conduce vehicule cu 30 de zile.

Majorarea perioadei de suspendare a exercitării dreptului special de a conduce vehicule poate fi dispusă repetat, până la acumularea cumulativă a termenului de 180 de zile.

Totodată, aceste prevederi nu sunt aplicabile, în cazul, în care persoana, de acum a fost sancționată pe un termen de 180 de zile, respectiv, apare întrebarea cum se va asigura prezentarea la Poliție a categoriei date de contravenienți, în privința lor nefiind posibil de a aplica careva măsuri coercitive. La fel, nu este clar cum se va proceda în privința persoanelor care chiar şi după această majorare a termenului nu se prezintă la subdiviziunea de Poliţie competentă.

Analizând art. 236 Cod contravenţional, care la, le fel a fost modificat prin Legea indicată supra (depășirea vitezei de circulație stabilite pe

sectorul respectiv de drum), şi anume alin. (4) determinăm că prevede „Depășirea vitezei de circulație stabilite pe sectorul respectiv de drum de la 60 la 80 km/oră se sancționează cu amendă de la 45 la 50 de unități convenționale *cu suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule pe un termen de la 30 la 45 de zile*”. La rândul său, alin. (5) „Depășirea vitezei de circulație stabilite pe sectorul respectiv de drum mai mult de 80 km/oră se sancționează cu amendă de la 75 la 100 de unități convenționale *cu suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule pe un termen de la 60 la 90 de zile*”, iar alin. (6) prevede „Depășirea repetată a vitezei de circulație stabilite la alin. (4), în cursul aceluiași an, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale *cu suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule pe un termen de la 90 la 120 de zile*”.

Ce ţine de alin. (7) determină „Depășirea repetată a vitezei de circulație stabilite la alin. (5), în cursul aceluiași an, se sancționează cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale *cu suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule pe un termen de la 120 la 180 de zile*”.

Următorul articol vizat este art. 238 Cod Contravenţional (încălcarea regulilor de oprire şi neacordarea de prioritate pietonilor şi altor participanţi la traficul rutier), care în alin. (3) prevede „Neacordarea de prioritate legală pietonilor sau cicliștilor care se sancționează cu amendă de la 30 la 36 de unități convenționale cu aplicarea a 5 puncte de penalizare”, iar alin. (3^1) determină că „Acțiunile specificate la alin. (3), săvârșite repetat în cursul aceluiași an, se sancționează cu amendă de la 45 la 50 de unități convenționale *cu suspendarea exercitării dreptului special de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 30 la 45 de zile*” [3].

Concluzii

Preocuparea statului de a diminua numărul de accidente rutiere și încălcări ale regulilor circulației rutiere este una vădită, însă considerăm că doar echilibrând măsurile punitive și cele preventive se poate atinge acel rezultat dorit de către autoritățile responsabile de domeniul circulației rutiere.

Modificările legislative operate în privința sancțiunilor contravenționale, cum ar fi includerea suspendării exercitării dreptului special de a conduce vehicule ca sancțiune complementară o considerăm una corectă. Totodată, reevaluarea și modificarea mecanismului de aplicare a sancțiunii privării de dreptul special de a conduce vehicule este mai mult ca necesară.

Încă urmează a fi evaluată și înțeleasă ponderea și eficiența ambelor sancțiuni contravenționale analizate în acest studiu. La fel, suntem de părerea că numărul de contravenții pentru care poate fi aplicată sancțiunea suspendării dreptului special de a conduce vehicule treptat va fi extins, fiind un instrument eficient de a responsabiliza conducătorii de vehicule care comit sistematic contravenții în domeniul circulației rutiere.

Referinţe:

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/contraventii-constatate-in-anul-2022-9478_60403.html [Accesat: 10.12.2024].
2. Extras din Sistemul informaţional automatizat de evidenţă a contravenţiilor, cauzelor contravenţionale şi persoanelor care au săvârşit contravenţii, stabilit prin Legea nr. 185 din 11.09.2020, executor S. Reaboi.
3. Codul contravențional, Legea nr. 218 din 24.10.2008. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 16.01.2009, nr. 3-6 art. 15.
4. Codul de executare, Legea nr. 443 din 24.12.2004. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 05.11.2010, nr. 214-220.
5. Hotărârea Guvernului nr. 181 din 23.03.2022 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de examinare pentru obținerea dreptului de a conduce vehicule, emiterea și valabilitatea permisului de conducere. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 08.04.2022, nr. 98-105.
6. Legea nr. 131 din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 20.07.2007, nr. 103-106.
7. PANTEA, O., ANTOCI, A. *Drept contravențional: suport de curs*, ediţia a II-a, revizuită şi adăugită, Chișinău: CEP USM, 2023.
8. Legea nr. 35 din 02.03.2023 pentru modificarea unor acte normative In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 06.04.2023, nr. 117-118.
9. ERHAN, I., BRICICARU, I. Raport tematic privind dreptul la viață, sănătate, siguranță și securitate în traficul rutier. Oficiul Avocatului Poporului, Chișinău, 2024.